

Hajde da razgovaramo o?!

Seksualni odgoj i prevencija seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja

Štampa:
Fachstelle Selbstbewusst
Sexuelle Bildung & Prävention von sexuellem Missbrauch
5020 Salzburg
ZVR: 775751155

www.selbstbewusst.at

Štampa:
online Druck GmbH
2351 Wr. Neudorf

PREDGOVOR

Preventivni rad utječe na razvoj samopouzdanja i formiranju samostalne ličnosti djece koja se usuđuju reći „NE“. Podrška djeci, roditeljima/starateljima, odgajateljima i odgajateljicama kao i ustanovama s dubinskim znanjem, velikim iskustvom i još većim zalaganjem već je dugi niz godina cilj specijalističkog odjela Selbstbewusst.

Sadržaj koji se prenosi tokom radionica, ne samo da jača djecu, već i same roditelje i zakonite staratelje. Djeca obično postavljaju pitanja relativno rano i to sasvim neočekivano bez stida, stoga se odrasli ponekad osjećaju nelagodno i nesigurno. Što više otvorenih, djeci prilagođenih odgovora i to sa samopouzdanjem, utoliko više će se djeci pružati osjećaj sigurnosti i povjerenja.

Podrška djeci na realizaciji svojih prava na fizički, psihički i seksualni integritet i da se uz pomoć odraslih brane, sve je to cilj preventivnog rada, a time i specijalističkog odjela Selbstbewusst.

Prim. Dr. Julia Trost-Schrems

Specijalista iz dječje i adolescentne psihijatrije.
Šefica specijalističkog odjeljenja Selbstbewusst

SADRŽAJ

O nama	5
Psihoseksualni razvoj.....	6
Savjeti za seksualni odgoj	7
Kako odgovarati na dječja pitanja?	9
Mediji i seksualnost	12
Što sve jeste seksualno iskorištavanje i zlostavljanje?	14
Što učiniti kada sumnjate na seksualno iskorištavanje i zlostavljanje?	16
Prevenција tokom odgoja	17
Prijedlozi knjiga za čitanje.....	19

O NAMA

Naša briga je da zaštitimo djecu i mlade od seksualnog iskorištavanja, zlostavljanje i seksualnog nasilja.

Seksualno iskorištavanje i zlostavljanje se uglavnom dešava u društvenom okruženju, tako da je upozorenje o "zlim strancima" slabog odjeka. Seksualni odgoj odmjereno uzrastu značajno doprinosi zaštiti od seksualnog iskorištavanja i zlostavljanje. Dobro informirana djeca mogu lakše prepoznati napad, postaviti granice i potražiti pomoć.

Slično važi i za mlade: znanje odmjereno uzrastu i kritičko ispitivanje slike seksualnosti koju prenose mediji, olakšava zapažanje kada se granica prekorači kao i samoodređenost u vezi prvog iskustava sa seksualnošću.

Stoga su samoopredjeljenje i sposobnost djelovanja ciljevi našeg rada od 2004. u skladu sa standardima SZO za seksualni odgoj u Evropi, seksualnim i reproduktivnim zdravljem i ljudskim pravima kao i osnovnom uredbom o seksualnom odgoju u Austriji.

Iz naše ponude:

➤ Radionice za djecu i mlade:

Seksualni odgoj, seksualno iskorištavanje i zlostavljanje, samoodbrana;

➤ Kontinuirano obrazovanje:

Seksualni odgoj, prevencija od seksualnog iskorištavanje i zlostavljanje, seksualno nasilje nad i među djecom i mladima, rodna raznolikost i seksualna orijentacija, interkulturalno seksualno obrazovanje, pedagogija usmjerena na traumu, seksualnost i invalidnost, seksualnost i napadi u svakodnevnoj njezi, seksualnost u trećoj životnoj dobi;

➤ Savjeti za roditelje, nastavnike, odgajatelje i odgajateljice:

Seksualni odgoj, zlostavljanje djece i adolescenata, prevencija zlostavljanja;

➤ Podrška kreiranju koncepta zaštite:

Obrazovne ustanove, oblast sporta, institucije.

PSIHOSEKSUALNI RAZVOJ

Glavni fokus i predmet interesovanja odnosno osjećaja zadovoljstva pomiče se više puta i razvoj se odvija u sljedećim fazama (navedeni razvojni periodi predstavljaju samo jednu grubu procjenu):

1. godina života: fizički kontakt i bliskost su posebno važni; za to vrijeme djeca se ne mogu "razmaziti" zbog bliskosti. Osjećaj užitka nastaje kroz usta - sisanjem, grizenjem.

2 - 3 godina života: djeca uče kontrolirati svoju stolicu, osjećaju zadovoljstvo vezano uz izlučivanje, odnosno zadržavanje stolice. Razvijaju vlastitu volju („faza prkosa“) i posebno uživaju u igrama i valjanju u (pješčanik, glina za modeliranje itd.).

3 - 6 godina života: već se pojavljuju prva pitanja o seksualnosti. Iz radoznalosti o sopstvenom i tuđim tijelima nastaju istraživačke igre, koje su sasvim u redu sve dok svi učesnici dobrovoljno učestvuju i istog su uzrasta ili na istom nivou razvoja. Mnoga djeca također otkrivaju zadovoljstvo kroz stimulaciju genitalija, dobar deo izvodi samozadovoljavanje posebno za ublažavanje napetosti (obezbjeđivanje sigurnog okruženja). Isprobavanje uloga tipičnih ponašanja (šminkanje, uljepšavanje stvari, svađanje, tuča).

6 - 9 godina života: razvoj sramežljivosti. Seksualne aktivnosti su skrivenije, ali se postavljaju mnoga pitanja vezana uz tu temu. Prikladna dob za sveobuhvatno razjašnjenje!

od 9 godine života: početak puberteta s fizičkim promjenama, često praćenim promjenama raspoloženja.

SAVJETI ZA SEKSUALNI ODGOJ

Seksualni odgoj predstavlja mnogo više od pukog prenošenja biološkog znanja: uvijek se radi i o prenošenju vrijednosti. Stoga, kao roditelj, trebate igrati aktivnu ulogu u seksualnom odgoju, a nikako tu ulogu prepuštati vršnjacima i medijima. Kada djeca i mladi jedni druge obrazuju ili – kako su navikli – istražuju na internetu, puno je veća vjerovatnoća da će se izložiti neprikladnim informacijama koje nisu odmjerene uzrastu ili jednostavno pogrešnim.

Razgovarajmo o seksu: što prije počnete razgovarati, utoliko će vam biti lakše, npr. imenovanjem svih dijelova tijela od samog početka. Čak i djeci koja ne postavljaju pitanja sama od sebe potrebne su informacije – knjige odmjerene uzrastu su dobra polazna osnova.

Prenesite informacije odmjerene uzrastu: vrtički uzrast se odnosi na rodne razlike i odakle dolaze bebe; pred kraj osnovne škole priprema za pubertet postaje važna.

Promovirajte vještine socijalne relacije: u zajedničkom životu s porodicom, djeca uče mnogo o odnosima, primjera radi o uvažavanju, granicama, suočavanju s konfliktima.

Opazite i izrazite osjećaje i granice: pomozite svojoj djeci da imenuju i klasificiraju osjećaje i da se nose s "teškim" osjećajima kao što su ljutnja, strah ili sramežljivost, a da ih ne poričete (npr. "ne smiješ biti ljut/a ili tužan/a zbog toga").

Prihvatite vlastito tijelo i doživite ga sa zadovoljstvom: jurcanje, maženje, zabava: sva direktna tjelesna iskustva pomažu da se osjećaju kao kod kuće u vlastitom tijelu. U pubertetu je mnogim mladim ljudima veoma teško da prihvate vlastito tijelo – posebno u poređenju s nedostižnih idealima ljepote u medijima. Pokušajte da budete uzor u tome da budete zadovoljni sobom.

Rodna raznolikost i seksualna orijentacija: homoseksualnost, transrodnost ili interseksualnost nisu sporedne pojave, već stvarnost. Djeci i mladima koji pripadaju seksualnoj ili rodnoj manjini je posebno važna podrška roditelja.

Suočavanje s uzorima i jednakošću: roditelji najbolje mogu podržavati odgoj svoje djece, kada im omogućuju pristup stvarima što ih zanimaju, to jest igračkama, hobijima i obrazovanju.

Interseksualnost: oko 1,7% ljudi pokazuje varijante u razvoju spola (utiče na unutrašnje/spoljne polne organe, hormone ili hromosome). Dodatne informacije: www.vimoe.at

Transrodnost: za oko 1% ljudi njihov rodni identitet ne odgovara spolu koji su dobili pri rođenju. Dodatne informacije: www.hosi.or.at

Promovirajte medijsku pismenost: mnoga djeca se već u osnovnoškolskom uzrastu suočavaju s pornografskim sadržajem. Čak i uz pažljivo medijsko obrazovanje, roditelji ipak ne mogu spriječiti sto posto, ali mogu osigurati da to nije prva stvar koju djeca uče o seksualnosti, to jest kroz obrazovanje u ranom djetinjstvu s puno ljubavi. Djeci je potrebna podrška odraslih i jasna pravila kada se bave digitalnim medijima.

Odgovorno bavljenje seksualnošću: poštujujte osjećaj sramežljivosti djece - npr. ako ne žele da se istuširaju u sportskom klubu.

Prevenција seksualnom zlostavljanju djece i otkrivanje seksualnog nasilja: djeca koja znaju što je seksualnost i gdje joj je mjesto, mogu lakše prepoznati seksualni napad i zatražiti pomoć. U tom smislu, edukacija je sinonim za zaštitu djece: što su djeca ranije informirana, utoliko su ranije i zaštićena.

KAKO ODGOVARATI NA DJEČJA PITANJA?

Kada djeca postavljaju pitanja o seksualnosti, roditelji se često osjećaju preopterećeno: mnogim odraslima je teško govoriti o ovoj temi zbog vlastite istorije seksualnog odgoja.

Što ako djeca ne postavljaju pitanja? Uprkos tome, djeca i dalje trebaju osnovne informacije o tijelu i seksualnosti. Slično s instrukcijama u vezi semafora i zebri, čak iako nikad ne budu pitali.

U svakom slučaju, korisno je iskovati "jezik" o temi seksualnosti - knjige prikladne uzrastu su od velike pomoći.

Par primjera kako možete odgovoriti na klasična dječja pitanja:

"Koja je razlika između dječaka i djevojčica?"

"Većina djevojčica imaju stidnicu (vulvu), dok većine dječaka spolni ud odnosno penis." Nadimci i "porodični eufemizmi" su također u redu, ali djeca bi također

trebala naučiti uobičajene izraze.

Stidnica ili vulva je vanjska, vidljiva genitalija a nalazi se izvan karlice, a uključuje Venerin brežuljak, klitoris, velike i male stidne usne, vaginalni otvor.

Vagina se proteže od predvorja do grlića materice

"Kako je beba
dospjela u trbuh?"

Kada su muškarac i žena jako zaljubljeni, žele da se maze goli, a najbliže maženje je prodiranjem penisa u vaginu. Oboje se osjećaju lijepo, a u najljepšem trenutku penis izbacuje u vaginu mnogo spermatozoida. Kada spermatozoidi dospeju do jajovoda, može doći do bebe."

Mnoga djeca smatraju da je ta ideja odvratna – što je apsolutno odmjereno uzrastu. Najbolje je uzeti to i pretvoriti u preventivnu poruku: "Tačno, djeca smatraju da je to odvratno. Ali kada se dvoje odraslih jako vole, to je nešto jako lijepo. Ali to ne možete raditi s djecom.

"Što je jebanje?"

"Jebanje je druga riječ za seks." U principu pomoću seksualiziranim riječima: izgovorite tu riječ sami, objasnite značaj, tražite neku alternativu ("ne sviđa mi se ta riječ, želim da koristimo...").

"Šta znači
gej/lezbejka?"

"Kada su dva muškarca/žene zaljubljena jedno u drugo."

"Što je menstruaci-

"Od puberteta pa nadalje, periodično pražnjenje krvi iz vagine, odnosno jednom mjesečno: jer se svakog mjeseca za bebu u maternici priprema

svojevrsno gnijezdo - a ako beba ne raste, gnijezdo se ispire krvlju kroz vaginu. I sljedećeg mjeseca biće pripremljeno novo gnijezdo."

"Što su tamponi?"

"Možete ih umetnuti u vaginu kada dobijete menstruaciju. Izrađeni su od presovanog pamuka za upijanje krvi tako da ne kaplje u donji veš."

"Što je kondom?"

"Kondom je gumena navlaka koja se navlači na penis s ciljem onemogućavanja trudnoće odnosno kada ne želite praviti bebe tokom seksa." Kondomi se često nalaze na igralištima ili parkovima gdje ih djeca mogu uzeti iz radoznalosti - stoga djeca trebaju znati što je kondom budući da može sadržavati patogene.

Ukoliko imate dodatnih pitanja obratite se našoj savjetodavnoj usluzi: kontakt@selbstbewusst.at

MEDIJI I SEKSUALNOST

Djeca obično vrlo brzo i jednako vješto koriste pametne telefone i slične uređaje – ali to ne znači da roditelji mogu ili trebaju odustati od digitalnog svijeta svoje djece.

Naprotiv: studije pokazuju da djeca i mladi općenito priželjkuju više pomoći, ali i pravila u korištenju digitalnih medija (što ne znači da ne može doći do nesuglasja u konkretnom slučaju).

Gdje roditelji, staratelji/starateljice trebaju obratiti pažnju?

- Online igre/platforme (npr. Minecraft, Twitch, Discord): odrasli također mogu biti iza profila partnera/ice četboks koji su navodno istog uzrasta.
- Video aplikacije (npr. TikTok): ko bi trebao moći vidjeti i komentirati videozapise? (Obratite pažnju na postavke privatnosti!)
- "Influencer/ice" (npr. Katja Krasavice na YouTubeu): ponekad unose izrazito seksualizirane sadržaje u svoje videozapise ili prenose vrlo klišeizirane uzore (kuhanje/pečenje/šminkanje).
- Seksting (slanje/prosljeđivanje privatnih golih fotografija): na primjer u vezi mobing ponašanja.
- Lančana pisma/lančane poruke sa seksualiziranim i/ili uznemirujućim sadržajem.
- Pornografija: učenici/e osnovnih škola sve se više suočavaju s ovom kategorijom materijala.

Što roditelji, staratelji/ce mogu učiniti?

- S mlađom djecom: pratite aktivnosti; crne/bijele liste mogu biti korisne.
- Budite uzor: nemojte fotografirati djecu bez pitanja; zajedno odlučite koje fotografije će biti poslane ili objavljene.

- Obrazovanje odmjereno uzrastu: u smislu da internet ne bude prvi (ili jedini) izvor informacija o seksualnosti.
- Dobra osnova za razgovor: nemojte klevetati medije ili pričati samo o opasnostima – inače djeca vam se neće obratiti ako su doživjela nešto neprijatno u digitalnom svijetu. Pozitivan pristup ima više smisla: neka vam dijete pokaže što voli, zajedno postavite jasna pravila (!) i prilagodite ih uzrastu (primjer digitalnog sporazuma možete pronaći na www.innocenceindanger.de).
- Jasan dogovor: djeca mogu otkriti podatke o ličnosti ili upoznati online poznanike samo nakon konsultacija sa svojim roditeljima.
- Ako se napad zaista dogodio: čak i ako su se djeca ili adolescenti (sa stanovišta roditelja) ponašali nespretno ili na rizičan način, to nije njihova krivica. Djeca i maloljetnici zbog svog razvoja ne mogu predvidjeti tako daleko u budućnost i procjenjivati posljedice.

Slične poveznice:

www.saferinternet.at

www.innocenceindanger.de

www.rataufdraht.at

ŠTO SVE JESTE SEKSUALNO ISKORIŠTAVANJE I ZLOSTAVLJANJE?

Seksualno nasilje ima mnogo drugih lica i za opisivanje se koriste različiti izrazi. Obrazovni stručnjak Dirk Bange predlaže sljedeću razliku:

Pomjeranje seksualnih granica su nenamjerni dodiri i izjave, npr. nenamjerno dodirivanje grudi pri izlasku iz autobusa (umjerene granice su prekoračene).

Seksualno nasilje su namjerno kršenje granica, npr. neodgovarajuća pomoć pri presvlačenju, seksistički izreke ili šale.

Seksualno iskorištavanje i zlostavljanje u krivičnom smislu je svaka seksualna radnja koja se vrši nad ili pred djecom mlađom od 14 godina ili koju bi djeca trebala izvršiti na sebi (npr. dodirivanje intimnih dijelova tijela, egzibicionizam, prikazivanje ili proizvodnja pornografskog sadržaja).

Odlučujući faktor ovdje je primjena autoriteta: seksualnost je samo sredstvo za postizanje cilja. Ne radi se prvenstveno o seksualnim potrebama, već o potrebi da se iskusi moć.

Što se doživljaja žrtve tiče, nije bitno kojoj kategoriji radnja pripada – granica srama i doživljaj situacije može se jako razlikovati od osobe do osobe.

Nekoliko podataka i činjenica:

- Svaka četvrta djevojčica i svaki osmi dječak su pogođeni. Najugroženija su djeca u dobi od 6 do 12 godina.
- 90-95% počinitelja/počiniteljki dolazi iz društvenog okruženja.
- Počinioci/počiniteljke dolaze sa svih životnih sfera. Na osnovu trenutnog istraživanja, oko 80% su muškarci i oko 20% žene.
- Polovina počinitelja/počiniteljki počinje s napadima već u adolescenciji.

Simptomi: kako prepoznati znake seksualnog iskorištavanja/zlostavljanja?

Većina pogođene djece pokazuje znakove ("tihi plač") koji ipak mogu dosta varirati. Stoga obratite pažnju na sljedeće znakove:

- Primjetne promjene i poremećaji u ponašanju (npr. povlačenje, agresija, pad performansi, "priljepljuju se uz tijelo");
- Psihosomatske bolesti (npr. bol bez ikakvog očitog razloga);
- Regresije u razvoju (npr. jezik, mokrenje u krevet/nekontrolisana defekacija);
- Samopovređivanje (npr. grebanje, grizenje noktiju, ovisnost, poremećaji u ishrani);
- Seksualizirano ponašanje (kompulzivno i/ili neprikladno za uzrast);
- Znakovi traume (pretjerano uzbuđena ili "zalutala u mislima").

Svi ovi simptomi MOGU biti povezani sa seksualnim iskorištavanjem i zlostavljanjem, premda uzroci mogu biti neki drugi. U svakom slučaju, ima smisla izaći u susret i pokazati djetetu ili maloljetniku da ste spremni saslušati i govoriti o teškim temama.

Slične poveznice:

www.kinderschutzzentrum.at

www.kija-salzburg.at

www.gewaltinfo.at

ŠTO UČINITI KADA SUMNJATE NA SEKSUALNO ISKORIŠTAVANJE I ZLOSTAVLJANJE?

Budite mirni i spokojni. Izbjegavajte akcionizam i nemojte donositi ishitrene odluke. Pokažite da ste tu za dijete i da se možete suočiti s teškim situacijama.

Potražite pomoć. Razgovarajte s profesionalcima o vašim sumnjama. Broj telefona centra za zaštitu djece u Salzburgu (0662/44911).

Vjerujte u svoje dijete. Djeca ne izmišljaju takve stvari, tu se ne spominje seksualnost odraslih. Čak i ako postoje nedosljednosti, svakako biste trebali ozbiljno shvatiti priču. Djeci je potrebno do sedam pokušaja prije nego im neko povjeruje - i pomogne.

Ohrabrite dijete da razgovara s vama o zlostavljanju, ali ga nemojte forsirati. Pri tome nije nužno pitati o svim detaljima.

Nemojte kriviti dijete, ako je trebalo duže vrijeme da o tome razgovara. Budite oprezni s rečenicama poput: "zašto mi ranije nisi rekao?"

Recite djetetu da su i druga djeca imala slična iskustva—i da odrasli ne bi trebali tako nešto uraditi. Za djecu može biti veoma olakšavajuće.

Pokušajte da djetetove potrebe i tempo stavite na prvo mjesto. Odnos zlostavljanja se dugo vrijeme gradio – sada, poenta nije da se što je brže moguće prekine, već da se to učini na najbolji mogući način: odnosno da dijete ne doživi dalju traumu. Za to vam je svakako potrebna pomoć stručnjaka.

Prihvatite djetetova osjećanja, čak i ako joj se i dalje sviđa nasilnik/nasilnica. Vrlo je teško - ali počinioci/počiniteljke čine mnogo kako bi se osigurali da se djetetu dopadaju.

PREVENCIJA TOKOM ODGOJA

Roditelji mogu mnogo učiniti kako bi pomogli svojoj djeci da izrastu u jake, samopouzdanе ljude - a manja je vjerovatnoća da jaka djeca postanu žrtve seksualnog iskorištavanja i zlostavljanja i manje je vjerovatno da će zatražiti pomoć.

Sljedeće roditeljske preporuke će vam pomoći:

Ojačati samopoštovanje i samopouzdanje:

Prihvatite svoje dijete takvo kakvo jeste – sa svim svojim vrlinama, slabostima i posebnostima. Pokažite i recite svom djetetu koliko ga volite i kako je lijepo što je tu.

Odgaj bez nasilja: svaki oblik nasilja (maternalna i paternalna deprivacije, vrijeđanje, vikanje, šamar, batine...) u velikoj mjeri narušava razvoj samopoštovanja i zakonom je zabranjeno.

Obrazovanje prilagođeno uzrastu:

Dobro informirana djeca znaju što je seks i na kom uzrastu se odigrava – između odraslima ili starijim adolescentima, ali ne i između odraslih i djece. Djeca imaju eufemizme i nadimke za sve dijelove tijela i mogu pokazati gdje/kada se napad dogodio.

„Preventivne poruke“ kao pojačanje stavova u obrazovanju:

Ako djeca doživljavaju ove principe kao nešto što se podrazumijeva u svakodnevnom životu, mogu se ponašati u skladu s tim čak u teškim situacijama.

Moje tijelo pripada meni:

Djeca bi trebala imati mogućnost da se izjasne što je prije moguće i što je više moguće kada su u pitanju njihova tijela. To se odnosi, primjera radi na hranu, odjeću, frizuru: djeca ne mogu sama odlučiti o svemu, ali mogu imati pravo glasa (i s godinama sve više).

Mogu reći NE i NEĆU

Naravno, jedan NE ne može uvijek proći, međutim NE treba saslušati i shvatiti ozbiljno. Djeca treba da nauče da preispituju stvari – čak i ako je to ponekad iscrpljujuće u svakodnevnom porodičnom životu.

Moja osjećanja su ispravna i važna

Shvatite djecu ozbiljno u vezi njihovih osjećaja. Izbjegavajte rečenice poput "ne moraš biti ljut/a tužan/a." Također, razgovarajte o "teškim" osjećajima poput ljutnje, straha ili stida i pomozite djeci da se nose s njima.

Ja biram koji mi se dodir sviđa

Djeci je dozvoljeno da odbiju svaki dodir koji im nije prijatan - čak i poljupce od bake. Podržite djetetov izbor. Druželjubivost i ljubaznost nije izgovor fizičkog dodira.

Mogu nekome odati lošu tajnu

Recite svom djetetu da vam se uvijek može obratiti: "tu sam za tebe, možeš mi se obratiti o bilo čemu. Ništa nije toliko loše da mi ne možeš reći." Kada vam dijete dođe s lošom tajnom, u tom slučaju hvalite djetetovu smjelost, nemojte je grditi.

Uvijek mogu zatražiti pomoć

Nije sramota tražiti i prihvatiti pomoć – budite uzor i dajte svom djetetu sposobnost djelovanja tako što ćete zajedno glumiti teške situacije: "što bi učinio/la ako bismo se izgubili ovdje u tržnom centru?"

Nisam ja kriv/a ako mi neko uradi nešto loše.

Odgovornost uvijek leži na odraslim, a nikada na djetetu. Čak i kada je riječ o nasilju u porodici.

PRIJEDLOZI KNJIGA ZA ČITANJE

Edukativne:

Vom Liebhaben und Kinderkriegen: Mein erstes Aufklärungsbuch. Sanderijn Van der Doef/Marian Latour

Woher die kleinen Kinder kommen. (Woher? Weshalb? Warum?)
Doris Rübél

Das bin ich – von Kopf bis Fuß: Selbstvertrauen und Aufklärung für Kinder ab 7.
Dagmar Geisler

Klär mich auf! 101 echte Kinderfragen rund um ein aufregendes Thema. Katharina von der Gathen/Anke Kuhl

Wie ist das mit der Liebe? Fragen und Antworten zur Aufklärung für Kinder ab 9.
Sanderijn Van der Doef

Wachsen und erwachsen werden.
Sabine Thor-Wiedemann/Birgit Rieder

Ganz schön aufgeklärt! Alles, was man über Aufklärung wissen muss. Jörg Müller/Dagmar Geisler

Kriegen das eigentlich alle? Die besten Antworten zum Erwachsenwerden.
Jan von Holleben/Antje Helms

Preventivne:

Mein Körper gehört mir! Schutz vor Missbrauch für Kinder ab 5.
Dagmar Geisler/Pro Familia

Das große und das kleine NEIN.
Gisela Braun/Dorothee Wolters

Ljubav, porodica, osjećanja:

Ein Dino zeigt Gefühle.
Christa Manske/Heike Löffel

Alles Familie! Vom Kind der neuen Freundin vom Bruder von Papas früherer Frau und anderen Verwandten.
Alexandra Maxeiner/Anke Kuhl

Du gehörst dazu. Das große Buch der Familien.
Mary Hoffman/Ros Asquith

Zwei Papas für Tango.
Edith Schreiber-Wicke/Carola Holland

Opomena za sve knjige:
pobrnite se da se osjećate
ugodno s jezikom i slikama.

Donacije za Selbstbewusst se odbijaju od poreza!

IBAN: AT77 4501 0000 0011 1351

Specijalistički odjel Selbstbewusst Seksualni odgoj i prevencija seksualnog zlostavljanja

Reichenhaller Straße 6, 5020 Salzburg

ZVR: 775751155

www.selbstbewusst.at

**Naše radionice u Salzburškim školama
financiraju:**

